الف) وإن شهد عندك شاهدان مرضيان بأنهما رأياه فاقضه

این روایت دوم را باید در کنار روایت چهاردهم ببینیم؛ در اینجا می‌گوید «لیس بالتظنی» اما آن جا دارد با تغیم روزه بگیر. نکته دوم اینکه در همین باب در روایات قرائن داخلیه داریم برای اینکه مقصود از صوم و التظنی، بیانی که آقایان استفاده کرده‌اند –انا‌طه صوم به یقین- نیست.

اگر آقایان این را بفرمایند لازمه این «إذا رأيتم الهلال فصوموا، وإذا رأيتموه فأفطروا، وليس بالرأي ولا بالتظني ولكن بالرؤية»، این است که اگر بعداً مشخص شد که هلال رؤیت شده بود، «فلایجب القضاء». لازمه استفاده آقایان این است. خودشان هم می‌گویند که حکم نیست. درحالی‌که در همین باب برعکس این استفاده آقایان در همین باب، قرینه داخلیه داریم. در روایت هشتم از همین باب حضرت فرمودند:

> **وعنه، عن الحسن، عن صفوان، عن منصور بن حازم، عن أبي عبد الله عليه السلام أنه قال: صم لرؤية الهلال، وأفطر لرؤيته، وإن شهد عندك شاهدان مرضيان بأنهما رأياه فاقضه.[1]**

این قرینه داخلیه یعنی چه؟ یعنی در کنار «صم للرؤیة» می‌فرمایند اگر معلوم شد «فاقضه». این دقیقاً یعنی یقین جزء الموضوع نیست. قرینه داخلیه روشن است. و الاّ اگر یقین جزء الموضوع بود، باید عبارتی مثل این اعاظم را بگویند. بگویند «صم للرؤیة و افطر للرؤیة» اگر هم بعداً معلوم شد، هیچی. چون قطع داشتیم که وجوب نیست. اما نباید فوری کنارش بگویند اگر معلوم شد، قضا کن. خب من که شک داشتم؛ در شک هم قطع دارم که وجوب نیست! پس چرا امام در کنارش فوری می‌فرمایند «فاقضه». این قرینه داخلیه است.

---

[1] وسائل الشيعة - ط الإسلامية ج۷ص۱۸۳

بازبینی #1
ایجاد شده 18 مه 2026 08:43:53 توسط ... .
به روزرسانی شده 18 مه 2026 08:44:42 توسط ... .